

УДК 378.147:004.89:005.8

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.340974>

Михайло Лучкевич, кандидат фізико-математичних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних систем та мереж
Національного університету “Львівська політехніка”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2196-252X>

Володимир Пасічник, доктор технічних наук, професор,
професор кафедри інформаційних систем та мереж
Національного університету “Львівська політехніка”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5231-6395>

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ DevOps-ІНСТРУМЕНТІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІТ-ФАХІВЦІВ

У статті проаналізовано дидактичний потенціал DevOps-інструментів у професійній підготовці ІТ-фахівців. Проведено їх класифікацію за етапами життєвого циклу програмного забезпечення та освітніми функціями. Визначено особливості застосування інструментів GitLab CI/CD, Docker, Kubernetes, Jenkins, Prometheus, Grafana тощо у формуванні професійних компетентностей студентів. З'ясовано, що DevOps-підхід забезпечує поєднання технічного та педагогічного вимірів навчання, формуючи у студентів навички самоорганізації, рефлексії та командної роботи.

Ключові слова: DevOps; професійна підготовка; CI/CD; класифікація інструментів; ІТ-освіта.

Рис. 2. Лін. 10.

Mykhailo Luchkevych, Ph.D. (Physical and Mathematical Sciences), Associate Professor,
Associate Professor of the Information Systems and Networks Department,
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2196-252X>

Volodymyr Pasichnyk, Doctor of Sciences (Technical), Professor,
Professor of the Information Systems and Networks Department,
Lviv Polytechnic National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5231-6395>

THE DIDACTIC POTENTIAL OF DevOps TOOLS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF IT SPECIALISTS

The article provides a scientific and pedagogical analysis of the potential of DevOps tools for the professional training of IT specialists. DevOps is considered not only a technological concept but also a didactic framework that fosters students' competencies in continuous improvement, teamwork, accountability, and analytical thinking.

The analysis of scientific sources found that the DevOps approach integrates the technical and pedagogical dimensions of the educational process by combining the principles of collaboration, automation, continuous integration, monitoring, and feedback with their didactic counterparts: team learning, optimisation of educational activities, interdisciplinarity, formative assessment, and reflection. The didactic potential of DevOps tools is defined as their capacity to facilitate active learning, professional thinking development, and the acquisition of practical experience through modelling real production processes.

The article suggests classifying DevOps tools according to three criteria: the stage of the software life cycle, the didactic function, and the level of student participation in the learning process. Five groups of tools are identified: planning, development, assembly and testing, deployment; and monitoring. Each group has its own didactic effect: organisational, practical, controlling and evaluating, communicating, or reflecting. The study also notes that working with DevOps tools contributes to the development of technical skills and meta-competencies, such as planning, self-assessment, and collective decision-making.

The study's findings demonstrate that incorporating DevOps practices into the educational process fosters a new level of integration between knowledge and practical experience, enhances student motivation, and facilitates the acquisition of professional experience during one's academic journey. DevOps tools are an effective means of digitising educational processes and facilitating the transition from reproductive to activity-based learning.

Keywords: DevOps; professional training; CI/CD; classification of tools; IT education.

Постановка проблеми. Сучасна система підготовки ІТ-фахівців орієнтується на потреби індустрії, в якій ключовими є швидкість розроблення, стабільність релізів і якість продукту. Ці вимоги відображає концепція DevOps –

синергія розроблення (Development) та експлуатації (Operations), що забезпечує реалізацію безперервного життєвого циклу програмного забезпечення. Проте в освітній практиці DevOps здебільшого розглядається лише як набір технічних інструментів,

тоді як його дидактичний потенціал залишається недостатньо розкритим.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю інтеграції DevOps-підходу у систему вищої технічної освіти як засобу розвитку професійних компетентностей майбутніх ІТ-фахівців – аналітичного мислення, відповідальності, командної взаємодії, здатності до безперервного вдосконалення. Це потребує переосмислення DevOps не лише як технологічного стандарту, а як педагогічної рамки, що поєднує навчальні, дослідницькі та практичні компоненти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інтеграції DevOps у виробничі процеси висвітлено у праці [5]. В ній автори визначають DevOps як технологічну парадигму безперервного вдосконалення, що поєднує автоматизацію, стандартизацію та культурну взаємодію команд. Ефективність DevOps залежить від постійного зворотного зв'язку між розробниками, тестувальниками та адміністраторами, що забезпечує високу якість і надійність програмного продукту. Цей принцип підтверджується й у дослідженні [4], де показано, що автоматизований процес зворотного зв'язку та оцінювання командних завдань у DevOps-середовищі підвищує мотивацію студентів, забезпечує контроль якості сформованого коду та сприяє розвитку навичок командної взаємодії. Подібного підходу дотримуються автори [6], акцентуючи увагу на соціотехнічній природі DevOps, у якій технологічні інструменти є лише частиною більшої культурної трансформації – формування довіри, співпраці та спільної відповідальності в команді. Цей погляд узгоджується з результатами [8], які розглядають DevSecOps як соціотехнічну систему, де ефективність залежить від спільної оптимізації технічних процесів і людських взаємодій, а культура взаємної підтримки є ключовою умовою забезпечення безперервної безпеки та високої якості розроблення програмного забезпечення.

В ряді систематичних оглядів [1; 2; 3] підкреслюється еволюція DevOps як засобу організації гнучкого інжинірингу, що забезпечує комплексну реалізацію функцій безперервної інтеграції, тестування та розгортання. Водночас більшість такого роду досліджень орієнтовані переважно на виробничі аспекти, не розглядаючи при цьому педагогічний потенціал DevOps як інструментарію формування професійних компетентностей у майбутніх ІТ-фахівців.

В українському освітньому контексті питання цифровізації професійної підготовки ІТ-фахівців розкрито у праці [9], в якій автори окреслюють моделі цифрової трансформації освіти. Науковці наголошують на важливості поєднання інформаційних технологій із педагогічними інноваціями, однак аспекти застосування DevOps як дидактичної системи залишаються недослідженими.

Значний внесок у розвиток цього напрямку зроблено в праці [7] де автор доводить, що інтеграція DevOps-інструментів у навчальні курси істотно підвищує рівень цифрової грамотності, критичного мислення та командної взаємодії студентів. Отримані експериментальні дані засвідчують зростання показників цифрових компетентностей та ефективності виконання практичних завдань за умов використання CI/CD-інфраструктури в навчальному процесі.

Питання методичних основ викладання DevOps-предметів розкрито у роботі [10], в якій обґрунтовано застосування інтерактивних і діяльнісних технологій, як ефективних засобів формування практичних компетентностей студентів. Акцент зроблено на тому, що активні методи навчання забезпечують розвиток рефлексії, відповідальності та професійної мобільності здобувачів освіти, що узгоджується з принципом безперервного вдосконалення, що є ключовим у DevOps-парадигмі.

Таким чином, аналіз сучасних досліджень дозволяє зробити висновок, що наукова спільнота дедалі більше розглядає DevOps не лише як технологічну інновацію, а як освітній феномен, що поєднує технічну і педагогічну складові. Незважаючи на помітні досягнення, відсутнє комплексне бачення дидактичної функціональності DevOps-інструментів та їх ролі у формуванні професійних і метакомпетентностей студентів. Недостатньо досліджено, як саме інструменти DevOps, такі як CI/CD, контейнеризація, моніторинг, інфраструктура як код – можуть реалізувати дидактичні принципи активності, системності, інтеграції знань і безперервного навчання. Це зумовлює необхідність подальшого розвитку педагогічних засад DevOps-освіти, зокрема створення дидактичної класифікації DevOps-інструментів та визначення умов їх ефективного застосування у професійній підготовці майбутніх ІТ-фахівців.

Мета статті. Мета даної роботи полягає у визначенні та обґрунтуванні дидактичного потенціалу DevOps-інструментів, розробленні їх класифікації і аналізі освітніх функцій.

Виклад основного матеріалу. Концепція DevOps базується на принципах співпраці, автоматизації, безперервної інтеграції, безперервної доставки, моніторингу та зворотного зв'язку. У педагогічному вимірі ці принципи набувають відповідних дидактичних аналогів: співпраця – командне навчання; автоматизація – оптимізація освітнього процесу; безперервна інтеграція – міждисциплінарність змісту; моніторинг – формувальне оцінювання; зворотний зв'язок – рефлексія та самооцінка.

Під дидактичним потенціалом DevOps-інструментів розуміємо їхню здатність виступати засобом формування пізнавальної активності, розвитку аналітичного мислення, сприяння практико-орієнтованому навчанню, інтеграції теорії та практики.

Запропонована класифікація DevOps-інструментів (рис. 1) базується на трьох критеріях, що відображають логіку їх застосування у процесі професійної підготовки ІТ-фахівців – етап життєвого циклу програмного забезпечення, дидак-

тичну функцію та рівень інтеграції у навчальний процес. Такий підхід дозволяє не лише систематизувати інструменти DevOps, а й виявити їх освітній потенціал у контексті компетентнісного навчання.

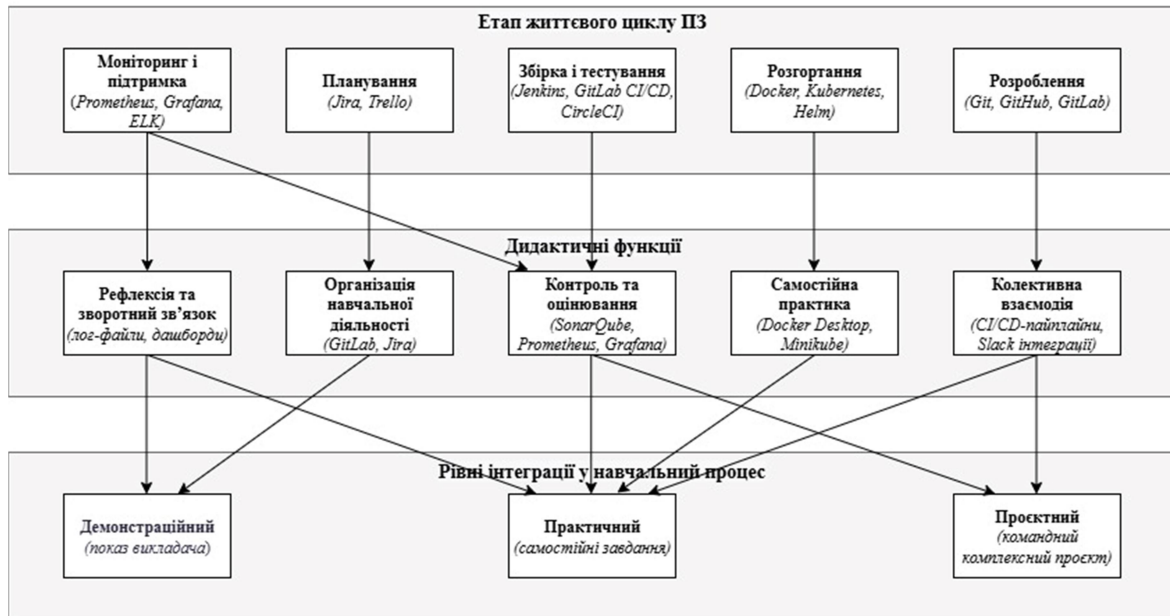

Рис. 1. Класифікація DevOps-інструментів за дидактичними функціями

Першим критерієм є етап життєвого циклу програмного забезпечення, відповідно до якого DevOps-інструменти поділяються на такі групи: планування (Jira, Trello), розроблення (Git, GitHub, GitLab), збірка і тестування (Jenkins, GitLab CI/CD, CircleCI), розгортання (Docker, Kubernetes, Helm), моніторинг і підтримка (Prometheus, Grafana, ELK-stack). Кожна група інструментів репрезентує певний етап циклу “від ідеї до експлуатації” та дає змогу студентам засвоїти логіку повного процесу створення програмного продукту. Так, під час планування формуються навички управління завданнями й часовими ресурсами; на етапі розроблення – компетентності командної роботи з кодом і системами контролю версій; у процесі тестування та збірки – аналітичні вміння, пов’язані з якістю програмного забезпечення; у розгортанні – практичні навички автоматизації; на етапі моніторингу – уміння оцінювати ефективність програмних рішень за метриками продуктивності.

Другим критерієм виступає дидактична функція, яку виконують ті чи інші DevOps-інструменти. До інструментів організації навчальної діяльності належать GitLab та Jira – вони забезпечують структурування освітнього процесу, розподіл ролей і контроль за виконанням завдань. Інструменти самостійної практики (Docker Desktop, Minikube) сприяють індивідуалізації навчання, розвитку са-

мостійності та відповідальності студента за власний результат. Засоби колективної взаємодії, такі як CI/CD-пайплайни чи Slack-інтеграції, створюють умови для командного співробітництва, взаємного навчання і комунікації. Інструменти контролю та оцінювання (SonarQube, Prometheus, Grafana) виконують діагностичну функцію – дають змогу об’єктивно відстежувати якість виконаних робіт, виявляти помилки, аналізувати продуктивність та прогрес. Таким чином, кожна група DevOps-засобів стає елементом комплексної педагогічної системи, де технічна функція поєднується з освітньою метою.

Третім критерієм є рівень інтеграції інструментів у навчальний процес, який визначає ступінь залучення студентів у DevOps-діяльність. На демонстраційному рівні викладач демонструє роботу інструментів для ілюстрації принципів безперервної інтеграції та розгортання. Практичний рівень передбачає виконання студентами індивідуальних завдань, що вимагають застосування DevOps-інструментів для створення, тестування чи розгортання невеликих програмних рішень. Найвищий – проєктний рівень – реалізується у рамках командних проєктів, коли студенти спільно працюють над розробленням, автоматизованим тестуванням і публікацією програмного продукту, використовуючи повний набір DevOps-засобів. Саме на цьому рівні формується здатність до інтеграції технічних і

соціальних компетентностей, характерна для сучасного ІТ-фахівця.

Узагальнено, така класифікація дає змогу розглядати DevOps не лише як технологічну методологію, а як дидактичний ресурс, що поєднує інженерні інструменти з педагогічними принципами активного, проєктного та практико-орієнтованого навчання.

Емпіричні дослідження підтверджують, що застосування DevOps-підходів у навчальному процесі сприяє розвитку цифрової грамотності, командної взаємодії та практичних навичок студентів. У роботі [7] наведено статистично значущі дані щодо підвищення рівня цифрових компетентностей і скорочення часу виконання завдань за умов використання DevOps-інструментів у навчальних курсах.

Використання DevOps-інструментів у навчальному процесі не обмежується технічними цілями

автоматизації чи розгортання програмного забезпечення. У педагогічному контексті вони виконують низку освітніх функцій, що сприяють формуванню цілісного професійного мислення майбутнього ІТ-фахівця. Їх застосування трансформує традиційну структуру навчання, перетворюючи студента з пасивного споживача знань на активного учасника процесу створення, перевірки й оптимізації програмного продукту. DevOps-інструменти дозволяють інтегрувати у навчальну діяльність елементи командної взаємодії, аналітичного мислення, самоконтролю та рефлексії, що відповідає сучасним тенденціям розвитку цифрової освіти.

Для узагальнення результатів аналізу на рис. 2 подано основні освітні функції DevOps-інструментів, які розкривають їх дидактичний потенціал у підготовці фахівців з інформаційних технологій.

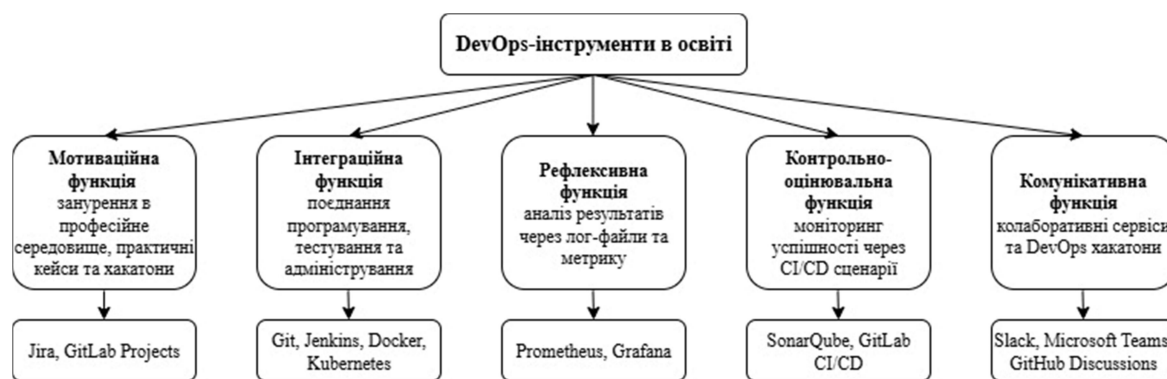

Рис. 2. Освітні функції DevOps-інструментів у підготовці ІТ-фахівців

Розглянуті функції утворюють цілісну педагогічну систему, у межах якої DevOps-інструменти стають не лише технологічними засобами, а й дидактичними механізмами розвитку професійних і особистісних якостей студентів. Мотиваційна функція стимулює пізнавальну активність і професійний інтерес, оскільки робота з реальними інструментами DevOps наближає освітнє середовище до умов сучасного виробництва. Студенти відчують практичну значущість виконуваних завдань, що сприяє підвищенню внутрішньої мотивації до навчання.

Інтеграційна функція спрямована на подолання фрагментарності знань і формування системного бачення процесів розроблення програмного забезпечення. DevOps-підхід поєднує в єдиному середовищі технології програмування, тестування, адміністрування та аналітики, що відповідає вимогам міждисциплінарної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Завдяки цьому забезпечується комплексне опанування студентами не лише технічних, а й управлінських аспектів створення програмних продуктів.

Рефлексивна функція сприяє розвитку аналітичного мислення, оскільки студенти отримують мож-

ливість оцінювати результати своєї діяльності на основі об'єктивних показників – логів, метрик продуктивності, візуалізацій даних у системах моніторингу. Аналіз зібраних даних спонукає до усвідомлення власних помилок, планування шляхів їх усунення, формує навички самооцінювання та критичного мислення.

Контрольно-оцінювальна функція забезпечує прозорість процесу оцінювання завдяки автоматизованому контролю результатів у CI/CD-сценаріях. Викладач може відстежувати прогрес студентів, якість їхніх рішень, своєчасність виконання завдань, що підвищує об'єктивність оцінювання та сприяє розвитку відповідальності. Студенти, у свою чергу, навчаються сприймати перевірку як елемент безперервного вдосконалення, а не як формальну процедуру.

Комунікативна функція відображає соціальний вимір DevOps-освіти. Використання колаборативних платформ, систем контролю версій і спільних репозиторіїв розвиває у студентів навички ефектної командної взаємодії, цифрової комунікації, розподілу ролей і взаємної підтримки. DevOps-

хакатони, групові проекти та інтегровані навчальні середовища формують культуру співпраці, довіри та відповідальності за спільний результат.

Таким чином, DevOps-інструменти трансформуються з технічних засобів у дидактичні засоби навчання, що забезпечують формування метакомпетентностей – аналітичного мислення, адаптивності, колективного прийняття рішень, саморефлексії та професійної зрілості. Їхнє використання у процесі професійної підготовки ІТ-фахівців сприяє реалізації принципів активного, практико-орієнтованого й рефлексивного навчання, підвищуючи ефективність та якість освітнього процесу.

Висновки. DevOps-інструменти мають значний дидактичний потенціал у професійній підготовці фахівців з інформаційних технологій. Їх використання сприяє реалізації принципів практико-орієнтованого та проектного навчання, поєднуючи теоретичні знання з реальними інженерними практиками ІТ-індустрії. DevOps виступає не лише технологічною концепцією, а й педагогічною парадигмою, що формує готовність студентів до командної взаємодії, гнучкої адаптації та безперервного вдосконалення.

Класифікація DevOps-інструментів у контексті їх дидактичних функцій дозволяє цілісно оцінити освітній потенціал сучасних технологій і визначити напрями їх ефективного використання. Кожен інструмент виконує не лише технічну, а й педагогічну роль – мотивує студентів, забезпечує інтеграцію знань, формує навички рефлексії, контролю та комунікації.

Отже, DevOps-підхід відкриває нові можливості для формування компетентностей нового типу – аналітичних, комунікативних, управлінських – і створення ефективного цифрового освітнього середовища. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розроблення методичних рекомендацій, створення DevOps-лабораторій і мікроваліфікаційних курсів, а також емпіричну перевірку ефективності DevOps-орієнтованого навчання у закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Amaro R., Pereira R., da Silva M.M. Mapping DevOps capabilities to the software life cycle: A systematic literature review. *Information and Software Technology*, 177, 2025. 107583. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2024.107583>
2. Amaro R., Pereira R., Mira da Silva M. DevOps metrics and KPIs: a multivocal literature review. *ACM Computing Surveys*, 2024. 56(9), pp. 1–41. DOI: <https://doi.org/10.1145/3652508>
3. El Aouni F., Moumane K., Idri A., Najib M., Jan S.U. A systematic literature review on Agile, Cloud, and DevOps integration: Challenges, benefits. *Information and Software Technology*, 2025. 177, 107569. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2024.107569>
4. Fernandez-Gauna B., Rojo N., Graña M. Automatic feedback and assessment of team-coding assignments in a

DevOps context. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 2023. 20(1), 17. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00386-6>

5. Hasselbring W., Henning S., Latte B., Möbius A., Richter T., Schalk S., Wojcieszak M. Industrial devops. *arXiv preprint arXiv: 1907.01875*. 2019. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.1907.01875>

6. Kim G., Humble J., Debois P., Willis J., Forsgren N. The DevOps handbook: How to create world-class agility, reliability, & security in technology organizations. It Revolution. 2021.

7. Luchkevych M. The impact of DevOps methodologies on the development of IT students' digital competencies. *Information Technologies and Learning Tools*, 2025. Vol. 108, № 4, pp. 53–63. DOI: [10.33407/itlt.v108i4.6057](https://doi.org/10.33407/itlt.v108i4.6057)

8. Naidoo R., Möller N. Building software applications securely with DevSecOps: a socio-technical perspective. In *ECCWS 2022 21st European Conference on Cyber Warfare and Security. Academic Conferences and publishing limited*. 2022. Available at: https://www.researchgate.net/publication/361252466_Building_Software_Applications_Securely_with_DevSecOps_A_Socio-Technical_Perspective

9. Вакалюк Т.А., Антонюк Д.С., Новицька І.В., Лобанчикова Н.М., Почтовюк С.І. Модель цифрової трансформації процесу підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій. *Інноваційна педагогіка*, 2023, № 58, С. 190–195. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.38>

10. Лучкевич М. Методи активного навчання у викладанні DevOps. *Молодь і ринок*, 2024. № 11(231), С. 100–105. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314762>

REFERENCES

1. Amaro, R., Pereira, R. & Silva, M.M. (2025). Mapping DevOps capabilities to the software life cycle: A systematic literature review. *Information and Software Technology*, No. 177, p. 107583. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2024.107583> [in English].
2. Amaro, R., Pereira, R. & Mira da Silva, M. (2024). DevOps metrics and KPIs: a multivocal literature review. *ACM Computing Surveys*, No. 56(9), pp. 1–41. DOI: <https://doi.org/10.1145/3652508> [in English].
3. El Aouni, F., Moumane, K., Idri, A., Najib, M. & Jan, S.U. (2025). A systematic literature review on Agile, Cloud, and DevOps integration: Challenges, benefits. *Information and Software Technology*, No. 177, p. 107569. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2024.107569> [in English].
4. Fernandez-Gauna, B., Rojo, N. & Graña, M. (2023). Automatic feedback and assessment of team-coding assignments in a DevOps context. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, No. 20(1), p. 17. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00386-6> [in English].
5. Hasselbring, W., Henning, S., Latte, B., Möbius, A., Richter, T., Schalk, S. & Wojcieszak, M. (2019). Industrial devops. *arXiv preprint arXiv: 1907.01875*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.1907.01875> [in English].
6. Kim, G., Humble, J., Debois, P., Willis, J. & Forsgren, N. (2021). The DevOps handbook: How to create world-class agility, reliability, & security in technology organizations. It Revolution. [in English].
7. Luchkevych, M. (2025). The impact of DevOps methodologies on the development of IT students' digital competencies. *Information Technologies and Learning Tools*, Vol. 108, No. 4, pp. 53–63. DOI: [10.33407/itlt.v108i4.6057](https://doi.org/10.33407/itlt.v108i4.6057) [in English].

ПРИКЛАДНИЙ ПОВЕДІНКОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОРЕКЦІЇ НЕБАЖАНОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ З РДУГ

8. Naidoo, R. & Möller, N. (2022). Building software applications securely with DevSecOps: a socio-technical perspective. In *ECCWS 2022 21st European Conference on Cyber Warfare and Security. Academic Conferences and publishing limited*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/361252466_Building_Software_Applications_Securely_with_DevSecOps_A_Socio-Technical_Perspective [in English].

9. Vakaliuk, T.A., Antoniuk, D.S., Novitska, I.V., Lobanchykova, N.M. & Pochtoviuk, S.I. (2023). Model tsyfrovoy

transformatsii protsesu pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinykh tekhnolohii [Model of digital transformation of the process of training future information technology specialists]. *Innovative pedagogy*, No. 58, pp. 190–195. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.38> [in Ukrainian].

10. Luchkevych, M. (2024). Metody aktyvnoho navchannia u vykladanni DevOps [Active learning methods in teaching DevOps]. *Youth & market*, (11/231), pp. 100–105. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314762> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.10.2025

УДК 376-056.34

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.345324>

Тетяна Валько, доктор філософії, асистент
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2173-3428>

ПРИКЛАДНИЙ ПОВЕДІНКОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОРЕКЦІЇ НЕБАЖАНОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ З РДУГ

Стаття присвячена дослідженню особливостей корекції небажаної поведінки у дітей раннього віку з розладом дефіциту уваги та гіперактивністю (РДУГ) засобами прикладного поведінкового аналізу. Метою роботи було оцінити ефективність методів АВА для корекції небажаних поведінкових проявів. Було обстежено дітей раннього віку з РДУГ, виявлено характерні прояви небажаної поведінки, включаючи опір виконанню завдань, імпульсивні та агресивні реакції. На основі отриманих відомостей були сформовані індивідуальні корекційні профілі та реалізовано програму поведінкових інтервенцій. Порівняльний аналіз до та після втручання показав значне зниження частоти та інтенсивності небажаних проявів поведінки, що підтверджує ефективність АВА у ранньому віці.

Ключові слова: прикладний поведінковий аналіз; корекція; небажана поведінка; діти раннього віку; розлад дефіциту уваги та гіперактивності.

Лит. 7.

Tetiana Valko, Doctor of Philosophy, Assistant of the
Special and Inclusive Education Department,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2173-3428>

APPLIED BEHAVIOR ANALYSIS AS AN EFFECTIVE APPROACH TO REDUCING CHALLENGING BEHAVIOR IN YOUNG CHILDREN WITH ADHD

This article investigates the correction of undesirable behaviors in early childhood children with attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) using applied behavior analysis (ABA). The study aimed to identify the range of undesirable behaviors observed in children through both parent reports and direct behavioral assessment and to evaluate the effectiveness of ABA-based interventions in addressing these behaviors. Based on the collected data, a structured program of behavioral interventions was implemented, employing strategies such as positive and differential reinforcement, shaping of adaptive behaviors, and functional behavior assessment. Comparative analysis of pre- and post-intervention results revealed a significant reduction in the frequency and intensity of undesirable behaviors, confirming the efficacy of ABA in early childhood settings. The study emphasizes the importance of systematic, evidence-based interventions and highlights the critical role of parental involvement in monitoring and supporting behavioral change. Structured and individualized approaches were shown to improve behavioral regulation, enhance adaptive functioning, and positively influence family interactions. The findings provide a foundation for future research on long-term outcomes of ABA, potential adaptations across different developmental contexts, and integration with other therapeutic methods. By documenting both behavioral patterns and measurable intervention outcomes, this study offers a comprehensive perspective on the practical application of ABA and its effectiveness in promoting positive developmental trajectories in children with ADHD.

Keywords: applied behavior analysis; correction; challenging behavior; early childhood; attention deficit hyperactivity disorder.

Постановка проблеми. Відповідно до класифікації психічних розладів DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of

Mental Disorders, Fifth Edition) [1], розлад дефіциту уваги та гіперактивності (далі – РДУГ) належить до нейророзвиткових розладів і характеризується стій-